

Ketenwerkproces levenslanggestraften

'Implementatie beleidswijzigingen'

Datum 10 november 2023
Status Uitwerking ronde 1 (volledig)

Versiegeschiedenis ketenwerkproces levenslanggestraften

Versie	Datum	Geadresseerden	Aanpassingen
1.0	21-12-2017	Leden van het CB executie	Vastgestelde versie
1.5	09-10-2018	Deelnemers bijeenkomsten september 2018	Wijzigingsvoorstellen naar aanleiding van de implementatie van het vastgestelde ketenwerkproces
1.6	31-10-2018	Deelnemers bijeenkomsten september 2018 en deelnemers PIA-overleg	Wijzigingen naar aanleiding van reviewopmerkingen versie 1.5
1.7	19-07-2019	Deelnemers werkgroep leden ketenwerkproces levenslanggestraften	Voorgestelde wijzigingen die zijn: - Besproken tijdens de PIA-sessies - Ingebracht door het ACL en door Reclassering
1.8	01-10-2019	Deelnemers werkgroep leden ketenwerkproces levenslanggestraften	Afgestemde wijzigingsvoorstellen overgenomen in het ketenwerkproces.
1.9	30-10-2019	Deelnemers werkgroep leden ketenwerkproces levenslanggestraften	Review commentaar verwerkt naar aanleiding van een schriftelijke ronde.
1.95	21-11-2019	Leden Coördinerend Beraad Executie	Versie ter kennisneming en vaststelling door het Coördinerend Beraad Executie
1.96	2020	Leden Coördinerend Beraad Executie	Versie ter kennisneming en vaststelling door het Coördinerend Beraad Executie
2.10	13-03-2023	Deelnemers procesworkshop	Schriftelijk voorgestelde wijzigingen door deelnemers workshop
2.20	10-05-2023	Deelnemers procesworkshop	Afgestemde versie na procesworkshops ronde 1
2.30	10-11-2023	Deelnemers procesworkshop	a) Opmerkingen ACL verwerkt op versie 2.20, in afstemming met belanghebbenden; b) Verantwoordelijke organisatie verwerkt die een rol hebben in het raadplegen en informeren van slachtoffers in de tenuitvoerleggingsfase.

Aanleiding

Op 5 juli 2016 heeft de Hoge Raad der Nederlanden geoordeeld dat de tenuitvoerlegging van de levenslange gevangenisstraf niet voldoet aan de eisen van artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Voor levenslanggestraften bestaat geen reële herbeoordeling die kan leiden tot verkorting van de straf of (voorwaardelijke) invrijheidsstelling. De regering heeft tot 5 september 2017 de tijd gekregen om de tenuitvoerleggingspraktijk te wijzigen overeenkomstig de eisen van het EVRM. Bij ongewijzigd beleid zal ook de oplegging van een levenslange gevangenisstraf een schending van artikel 3 EVRM opleveren.

Inmiddels is de tenuitvoerlegging van de levenslange gevangenisstraf aangepast. Na vijftientig jaar *detentie* zal het ACL Levenslanggestraften (verder: ACL) op basis van verschillende (psychologische/psychiatrische) onderzoeken en het volledige Penitentiair dossier een eerste advies uitbrengen over de vraag of de levenslanggestrafte in aanmerking komt voor re-integratieactiviteiten. De verantwoordelijk bewindspersoon¹ van Justitie en Veiligheid neemt op basis van het advies een besluit.

Tot het eerste adviesmoment krijgen de levenslanggestraften reguliere resocialisatieactiviteiten aangeboden. Na de eerste periodieke advisering door het ACL kunnen, bij een positief besluit, re-integratieactiviteiten worden aangeboden. Deze activiteiten zien op de voorbereiding op een mogelijke concrete terugkeer in de maatschappij. Daarbij is eventueel (al dan niet begeleid) verlof (op een gegeven moment) mogelijk.

Uiterlijk drie jaar na het eerste advies van het ACL wordt een herbeoordeling uitgevoerd. Om hier uitvoering aan te geven zal door de Staat een ambtshalve gratieprocedure worden gestart.

Het ACL bestaat uit een voorzitter en vijf leden, waarvan twee met een juridische, twee met een gedragsdeskundige achtergrond (één psycholoog en één psychiater) en een wetenschapper met bij

¹ De Minister van Rechtsbescherming

voorkeur specifieke expertise op het gebied van de positie en de belangen van slachtoffers en nabestaanden. Voor ieder lid is tevens een plaatsvervangend lid benoemd. Het ACL is een onafhankelijk ACL. Dat wil zeggen dat het voor het uitbrengen van advies geen aanwijzingen van de bewindspersoon ontvangt.²

De tenuitvoerlegging van de levenslange gevangenisstraf staat onder druk. Als zou blijken dat hieromtrent aanvullende wetgeving noodzakelijk is, zal die tot stand worden gebracht. Het waarborgen van de belangen van slachtoffers en nabestaanden is daarbij cruciaal. Leden van de Tweede Kamer hebben aangegeven dat in het wetsvoorstel ook zou moeten worden geregeld dat een rechterlijk college de finale beslissing op een gratieverzoek neemt. Deze gedachte wordt bij de voorbereiding van het wetsvoorstel betrokken.

Periodieke advisering vanaf vijftientig jaar detentie

In verband met de eerste advisering door het ACL zal de levenslanggestrafte ter observatie tijdelijk naar het Pieter Baan Centrum (verder: PBC) worden overgeplaatst waar onderzoek zal worden gedaan gericht op diagnostiek en risicoanalyse. Daarbij zal onder meer een oordeel worden gegeven over de persoonlijkheidsontwikkeling en zal een inschatting worden gemaakt van gewelddadig gedrag. Het NIFP geeft aan wat gelet op de diagnostische bevindingen en risicoanalyse de kans is op recidive. Daarnaast zal de reclassering, mede op basis van de uitkomsten van het NIFP een advies uitbrengen over de (on)mogelijkheden voor gedragsbeïnvloeding en re-integratie. De levenslanggestrafte wordt gehoord door het ACL. Verder zal in het kader van de advisering een slachtoffer- en nabestaandenonderzoek worden uitgevoerd door Slachtofferhulp Nederland (SHN). Slachtoffers/nabestaanden zullen als zij dit wensen in persoon door het ACL worden gehoord. Ook deskundigen en andere personen wier ervaringen of expertise van belang kunnen zijn voor de taakuitoefening van het ACL kunnen worden gehoord.

Het ACL brengt advies uit aan de verantwoordelijk bewindspersoon. Het advies betreft de vraag of en zo ja, op welke wijze een levenslanggestrafte in aanmerking komt voor activiteiten gericht op re-integratie, alsook de termijn waarop vervolgadvisie wordt uitgebracht. De verantwoordelijk bewindspersoon neemt op basis van het advies een beslissing. Dit advies heeft geen betrekking op een eventuele verkorting van de detentieperiode.

Als het ACL adviseert dat de levenslanggestrafte in aanmerking dient te komen voor activiteiten gericht op re-integratie en de verantwoordelijk bewindspersoon dit advies overneemt, wordt door de Penitentiaire Inrichting (verder: PI) een geactualiseerd detentie- en re-integratieplan opgesteld. Het advies van het ACL wordt betrokken bij het actualiseren van het detentie- en re-integratieplan.

Als het ACL adviseert dat een levenslanggestrafte nog niet in aanmerking dient te komen voor het starten van activiteiten gericht op re-integratie, dient de bewindspersoon dienovereenkomstig te besluiten.

Het ACL brengt vervolgadvisies uit, zowel na een positief als na een negatief (eerste) advies. Bij het uitbrengen van een (vervolg)advies bepaalt het ACL binnen welke termijn een vervolgadvisie wordt uitgebracht. Op het moment dat de levenslanggestrafte is toegelaten tot de re-integratie kan in het vervolgadvisie onder meer worden ingegaan op de actuele stand van zaken, de voortgang van de aangeboden resocialisatie- en re-integratieactiviteiten en de noodzaak tot een eventuele uitbreiding daarvan. Als de levenslanggestrafte niet is toegelaten tot de re-integratiefase ziet het vervolgadvisie eveneens op de actuele stand van zaken, alsmede op de vraag wat er nodig is om de levenslanggestrafte in aanmerking te kunnen laten komen voor toelating tot de re-integratiefase. Ten behoeve van de vervolgadvisering kan het ACL aan bijvoorbeeld het PBC of de reclassering de opdracht geven dat (vervolg)onderzoeken moeten worden uitgevoerd.

De herbeoordeling van de levenslange gevangenisstraf, in de vorm van een ambtshalve gratieprocedure

Bij de herbeoordeling (verder: ambtshalve gratieprocedure) staat de vraag centraal of zich zodanige veranderingen aan de zijde van de veroordeelde hebben voltrokken en zodanige vooruitgang is geboekt in zijn of haar rehabilitatie, dat er met de voortzetting van de

² <https://wetten.overheid.nl/BWBR0038779/2017-07-01>

tenuitvoerlegging van de straf geen legitieme strafdoelen meer worden gediend. Deze herbeoordeling zal op initiatief van de Staat worden gestart.

Bij de ambtshalve gratieprocedure wordt getoetst aan de volgende criteria: het recidiverisico, de delictgevaarlijkheid, de impact op de slachtoffers/nabestaanden en het gedrag en de ontwikkeling van de levenslanggestrafte gedurende zijn detentie. Daarnaast worden bij de herbeoordeling ook de ernst van het bewezenverklaarde feitencomplex en de persoon van de levenslanggestrafte in ogenschouw genomen. Bij de herbeoordeling wordt gebruik gemaakt van de adviezen van het OM en ZM zoals thans gebruikelijk is bij de gratieprocedure. Het ACL zal de bewindspersoon informeren over de voortgang van de resocialisatie- en re-integratieactiviteiten in het kader van deze herbeoordeling, waarna het Openbaar Ministerie (verder: OM) en de Zittende Magistratuur (verder: ZM) voornoemd advies zullen uitbrengen.

Totstandkoming ketenwerkproces

Het ketenwerkproces is tot stand gekomen door:

Versie 1.0

- Het verwerken van informatie voortkomend uit:
 - 'Besluit ACL' en de bijbehorende toelichting³
 - Besluit van de verantwoordelijk bewindspersoon van Veiligheid en Justitie van 6 juni 2017, met kenmerk 2082516 tot wijziging van het Besluit ACL
 - Brieven aan de Tweede Kamer over de stand van zaken uitwerking wijzigingen tenuitvoerlegging van de levenslange gevangenisstraf
 - De informatie die is opgehaald tijdens:
 - Rondetafelgesprek
 - Twee meerdaagse expertmeetings
 - Bijeenkomst zorg in detentie
- Review op het uitgewerkte ketenwerkproces door de deelnemers aan de hei-sessies
- Beantwoording openstaande vraagstukken door het ACL

Versie 2.0

- Actualisatie naar aanleiding van bevindingen tijdens de uitvoering van het ketenwerkproces sinds december 2017
- Review op het gewijzigde ketenwerkproces door de deelnemers aan verschillende bijeenkomsten ter zake de PIA en een inhoudelijke sessie ter zake het ketenwerkproces
- Review van het ketenwerkproces door het ACL

Versie 3.0

- Ronde 1:
 - Wijzigingen verwerkt die in de periode 2020 – 2022 doorgevoerd zijn.
 - Wijzigingen verwerkt die zijn voortgekomen uit de Kamerbrief d.d. 3 februari 2023.
 - Verbetervoorstellen zonder (financiële) uitvoeringsconsequenties verwerkt.
 - Wijzigingen verwerken naar aanleiding van de taakoverdracht raadplegen en informeren slachtoffers in de tenuitvoerleggingsfase van de levenslanggestrafte.
- Ronde 2:
 - Verbetervoorstellen verwerken waar wel uitvoeringsconsequenties te verwachten zijn.
 - Wijzigingen verwerken voortkomend uit een (mogelijk) gewijzigd beleidskader dat in Wet- en regelgeving moet worden opgenomen (i.e. wetsvoorstel herbeoordeling van de levenslange gevangenisstraf in de vorm van een v.i.-regeling).

Opbouw ketenwerkproces

Het beschreven ketenwerkproces kent drie verschillende fasen:

1. Fase 1: de eerste tweeëntwintig jaar van de detentie
2. Fase 2: vanaf de voorbereiding voor het eerste advies, het eerste advies door het ACL tot het moment van voorbereiding van de herbeoordeling
3. Fase 3: vanaf de voorbereiding van de herbeoordeling tot en met de uitvoering van de herbeoordeling

Toelichting fase 1

De eerste tweeëntwintig jaar van de detentie van een levenslanggestrafte (gerekend vanaf datum inverzekeringstelling) is gericht op de lichamelijke en geestelijke gezondheid en de persoonlijke ontwikkeling. Detentieschade voor de levenslanggestrafte wordt zo veel mogelijk geminimaliseerd. In deze procesbeschrijving is beschreven welke (extra) handelingen uitgevoerd worden gedurende

³ Besluit van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 25 november 2016, houdende de instelling van een ACL (Besluit ACL)

de tenuitvoerlegging van de detentie van een levenslanggestrafte, ten opzichte van gedetineerden met een tijdelijke gevangenisstraf.

Toelichting fase 2

Op het moment dat een levenslanggestrafte vijftienvier jaar in detentie zit, neemt de verantwoordelijk bewindspersoon na advisering van het ACL een besluit of en voor welke re-integratieactiviteiten een levenslanggestrafte in aanmerking komt. In deze procesbeschrijving zijn handelingen opgenomen die vanaf het moment dat de levenslanggestrafte tweeëntwintig jaar in detentie zit uitgevoerd worden in voorbereiding op het besluit van de verantwoordelijk bewindspersoon en die uitgevoerd moeten worden naar aanleiding van het besluit van de verantwoordelijk bewindspersoon.

Toelichting fase 3

Uiterlijk achtentwintig jaar na inverzekeringstelling en uiterlijk drie jaar na het eerste advies van het ACL over het al dan niet starten met de re-integratiefase wordt de herbeoordeling van de tenuitvoerlegging van de levenslange gevangenisstraf uitgevoerd door middel van de ambtshalve gratieprocedure. In deze procesbeschrijving zijn de handelingen opgenomen die uitgevoerd worden in het kader van de herbeoordeling.

Fase 1: de eerste tweeëntwintig jaar van de detentie

In de eerste tweeëntwintig jaar van de detentie van een levenslanggestrafte wordt het reguliere ketenwerkproces gevolgd. Bij tweeëntwintig jaar ontvangt het ACL een adviesaanvraag van de verantwoordelijk bewindspersoon. In de periode tot aan het advies en het besluit (bij vijftienvier jaar detentie) worden aan de levenslanggestrafte blijvend resocialisatieactiviteiten aangeboden. Hierbij is een aantal taken opgesomd dat van belang is bij het uitvoeren van het ketenwerkproces:

- Periode voorgeleiding tot veroordeling levenslange gevangenisstraf in eerste (of tweede) aanleg:
 - De reclassering kan een reclasseringsadvies opstellen tijdens de detentie, het advies is gericht op diagnostiek / stabilisatie. Het reclasseringsadvies kan leiden tot gedragsinterventies.
 - De PI biedt de mogelijkheid aan om te werken aan herstel met zichzelf, het sociaal netwerk, de maatschappij en slachtoffers/nabestaanden. Als verdachte/dader dat wil, kan contact gelegd worden met Perspectief Herstelbemiddeling voor mogelijk contact met slachtoffers/nabestaanden. Dit contact zal alleen tot stand komen als slachtoffers/nabestaanden hier ook open voor staan.
 - Slachtofferhulp Nederland (SHN) biedt zijn reguliere dienstverlening aan (juridisch, emotioneel, praktisch, etc.)
 - Slachtoffers/nabestaanden worden gedurende de behandeling van de zaak geïnformeerd door het OM over zittingen, de uitspraken en het moment dat de levenslange gevangenisstraf onherroepelijk is geworden.
- Periode vanaf veroordeling tot een levenslange gevangenisstraf in eerste of tweede aanleg (ongeacht onherroepelijkheid):
 - Het OM stelt het vonnis/arrest beschikbaar.
 - Het CJIB ontvangt en verwerkt het vonnis/arrest, en stelt de last tot tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende sancties beschikbaar aan de PI.
 - De PI verwerkt de last tot tenuitvoerlegging, de levenslange gevangenisstraf wordt getoond op de registratiekaart.
 - De PI informeert Divisie Individuele Zaken (verder: DIZ), in verband met monitorrol ten aanzien van levenslanggestraften.
 - De detentie wordt voortgezet waarbij aandacht moet zijn voor de volgende handelingen:
 - Het Detentie- en Re-integratieplan (verder: D&R-plan) is tot toelating in de re-integratiefase gericht op de persoonlijke ontwikkeling van de levenslanggestrafte, op diens lichamelijke en geestelijke gezondheid. Detentieschade wordt zo veel mogelijk geminimaliseerd.⁴
 - In het D&R-plan wordt beschreven hoe de levenslanggestrafte zich gedraagt in de inrichting en welke ontwikkelingen hij doormaakt.
 - De PI vraagt een overzicht 'openstaande zaken' op bij het CJIB om na te gaan of de levenslanggestrafte geldelijke sancties (waaronder schadevergoedingsmaatregelen) open heeft staan. De PI volgt actief of de levenslanggestrafte geldelijke sancties voldoet.

⁴ De term "Detentie- en re-integratieplan" is een (wettelijk) voorgeschreven plan, waarbij de 'Re-integratie' in geval van de levenslanggestrafte pas focus krijgt op moment dat de bewindspersoon betrokkene heeft toegelaten tot re-integratiefase.

- Slachtoffers/nabestaanden worden (mondeling) door het OM geïnformeerd over: a) de uitspraak en de betekenis daarvan; en, b) indien van toepassing of er een rechtsmiddel is ingesteld tegen de uitspraak. SHN kan indien gewenst daarin een ondersteunende rol spelen.
 - Specifieke bijzonderheden nadat de levenslange gevangenisstraf daadwerkelijk onherroepelijk is geworden:
 - DIZ wordt wederom geïnformeerd door middel van de registratiekaart, op het moment dat de levenslange gevangenisstraf onherroepelijk wordt.
 - Persoonsgericht en herstelgericht faciliteren/bevorderen van de zelfredzaamheid van de levenslanggestrafte in aanloop naar het eerste advies van het ACL.
 - Voor een adequate inschatting van de problematiek van de levenslanggestrafte wordt, circa een jaar nadat de levenslange gevangenisstraf onherroepelijk is geworden, door het NIFP een (aanvullende) PJ-rapportage⁵ opgesteld:
 - De PI geeft hiertoe opdracht aan het NIFP.
 - De PJ-rapportage wordt via de PI aan het PMO beschikbaar gesteld.
 - Als uit de PJ-rapportage blijkt dat sprake is van een stoornis, is dit richtinggevend voor de vestigingsdirecteur om op enig moment interventies of behandeling aan te (laten) bieden. Het is aan de professionals in de inrichting om te bepalen wanneer met een behandeling gestart kan worden, en op welke wijze. Als het nodig is kan de gedetineerde hiervoor worden overgeplaatst naar bijv. een Penitentiair of Forensisch Psychiatrisch Centrum.
 - Als daartoe aanleiding bestaat kan de PI in afstemming met DIZ ook om nieuwe PJ-rapportages verzoeken.
 - Het CJIB informeert slachtoffers/nabestaanden over de mogelijkheden die levenslanggestraften hebben tijdens de uitvoering van de levenslange gevangenisstraf, zoals advisering ACL en de ambtshalve gratieprocedure. Als dat wenselijk is, kan SHN hierin een ondersteunende rol spelen.
 - De PI vraagt een overzicht 'openstaande zaken' op bij het CJIB om na te gaan of de levenslanggestrafte geldelijke sancties (waaronder schadevergoedingsmaatregelen) open heeft staan. De PI volgt actief of de levenslanggestrafte de geldelijke sancties voldoet.
 - Totdat een (eerste) besluit is genomen op een advies van het ACL wordt een aanvraag voor incidenteel verlof of strafonderbreking conform regulier proces afgehandeld door de PI en DIZ.
- NB. ACL heeft hierin geen (advies)rol.

Fase 2: de voorbereiding voor het eerste advies, het eerste advies van het ACL tot het moment van voorbereiding van de ambtshalve gratieprocedure

Fase 2 bestaat uit de volgende taken:

- *Vorbereiden eerste advies ACL*
 - *Beschikbare informatie verzamelen:*
 - *Strafdossier*
 - *Actueel Penitentiair dossier*
 - *Executie-informatie*
 - *Uittreksel Justitiële documentatie (UJD)*
 - *Gratiedossier(s)*
 - *Reeds aanwezige PJ-rapportages en reclasseringsadviezen*
 - *Informatie omtrent eventuele vreemdelingenstatus*
 - *Medische informatie*
 - *PJ-rapportage PBC*
 - *Reclasseringsadvies*
 - *Rapportage slachtoffer- en nabestaandenonderzoek*
- *Advies ACL*
- *Besluit verantwoordelijk bewindspersoon*
- *Uitvoeren besluit*
- *Vervolgadviezen ACL*

In bijlage 2 is een tabel met termijnen opgenomen, en in bijlage 4 is een ketenprocesmodel opgenomen van fase 2.

Algemeen

⁵ Het arrest van Murray bepaalt dat de Staat de plicht heeft 1) te onderzoeken of er een stoornis is die het recidiverisico hoog houdt en 2) als mogelijk behandeling te bieden om het recidiverisico te verlagen.

Als ten aanzien van de levenslanggestrafte een curator, bewindvoerder en/of mentor is aangewezen, dan moeten zij benaderd worden in die gevallen waar de levenslanggestrafte geen zelfstandige bevoegdheid heeft. Voorbeelden: Als een levenslanggestrafte een mentor heeft, kan de levenslanggestrafte niet zelfstandig een akkoordverklaring tekenen voor het verstrekken van medische gegevens⁶; een mentor moet aanwezig zijn bij de eindbespreking van de PJ-rapportage in het PBC; etc.

Vorbereiden eerste advies

- DIZ informeert het ACL dat de levenslanggestrafte tweeëntwintig (22) jaar in detentie heeft verbleven gerekend vanaf datum in verzekeringstelling in de zaak waarin de levenslange gevangenisstraf is opgelegd.
- Het ACL start tweeëntwintig jaar vanaf de in verzekeringstelling van de levenslanggestrafte met het verzamelen⁷ en het bestuderen van de beschikbare informatie over de casus en bereidt de opdrachtformulering voor de verschillende onderzoeken voor op basis van in ieder geval:
 - Strafdossier van ZM
 - Het advies van het OM naar aanleiding van de uitspraak voor zover deze aanwezig is
 - Penitentiair dossier van de PI
 - Informatie met betrekking tot de vreemdelingenstatus van de levenslanggestrafte van de PI
 - Executie-informatie (informatie over de uitvoering van alle voor tenuitvoerlegging vatbare strafrechtelijke beslissingen) van het CJIB
 - Gratiédossier(s) van Dienst Justis (als de Dienst Justis een gratieverzoek van de levenslanggestrafte in behandeling heeft of heeft behandeld)
 - Reeds aanwezige PJ-rapportages en reclasseringsadviezen die gedurende de huidige of eerdere detentie zijn opgemaakt
- Het ACL informeert achtereenvolgens dat de voorbereiding voor het eerste advies start:
 - De levenslanggestrafte
 - Het CJIB voor het in kaart brengen van slachtoffers en nabestaanden, en het informeren van deze slachtoffers/nabestaanden. Het ACL kan een informatief gesprek organiseren met de slachtoffers/nabestaanden, waarin uitleg wordt gegeven over het adviestraject en waarin wensen en behoeftes van de slachtoffers/nabestaanden worden geïnventariseerd. Als dat wenselijk is, kan SHN hier een ondersteunende rol in spelen.
 - De vestigingsdirecteur van de PI waar de levenslanggestrafte verblijft.
- Het ACL doet op 22 jaar en 10 maanden een vooraankondiging, voor de nog te formuleren onderzoeksopdracht, aan het PBC en de reclassering.
- Het ACL formuleert een onderzoeksopdracht in de individuele zaak en stelt 23 jaar en 4 maanden (na in verzekeringstelling van de levenslanggestrafte) de onderzoeksopdracht beschikbaar aan de adviseurs/rapporteurs:
 - Het PBC ten behoeve van het beschikbaar stellen van een PJ-rapportage.
 - De Reclassering ten behoeve van het beschikbaar stellen van een reclasseringsadvies.
 - Het CJIB ten behoeve van het beschikbaar stellen van een rapportage slachtoffer- en nabestaandenonderzoek.
- De PJ-rapportage en het Reclasseringsadvies worden gelijktijdig aangevraagd, zodat het PBC en Reclassering gezamenlijk kunnen optrekken (o.a. aansluiten Reclassering bij interne eindstafbespreking van het PBC).
- Als de slachtoffers en nabestaanden kenbaar hebben gemaakt dat zij wensen mee te werken aan het slachtoffer- en nabestaandenonderzoek, verzoekt het ACL het CJIB een rapportage slachtoffer- en nabestaandenonderzoek beschikbaar te stellen en stelt de onderzoeksvragen beschikbaar.
- Alle adviezen/rapportages moeten binnen 10 maanden (24 jaar en 2 maanden na in verzekeringstelling levenslanggestrafte) beschikbaar zijn voor het ACL.

Geactualiseerd Penitentiair dossier

- De vestigingsdirecteur van de levenslanggestrafte zorgt dat voor het ACL het complete Penitentiair dossier beschikbaar is⁸, inclusief de beschikbare informatie over de vreemdelingenstatus van de levenslanggestrafte conform VRIS-protocol (informatie is thans onderdeel van het inrichtingsdossier van de bevolkingsadministratie). Ten aanzien van artikel 37 lid 1 PM, is het voor het ACL noodzakelijk dat de volgende detentie-informatie beschikbaar wordt gesteld, dit betreft alle detentieplannen van de levenslanggestrafte inclusief alle promotie- en degradatiebeslissingen.
- Voor het verkrijgen van medische informatie is toestemming van de levenslanggestrafte nodig.

⁶ Akkoordverklaring is verplichting op basis van de Wet geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO)

⁷ Genoemde informatie moet op korte termijn beschikbaar gesteld worden aan het ACL. Voorkeur geniet om dit binnen maximaal twee weken beschikbaar te stellen.

⁸ Art. 36 en 37 Penitentiare maatregel (PM)

- De secretaris van het ACL stelt een toestemmingsverklaring op die wordt voorgelegd aan de levenslanggestrafte.
- Tevens zal de levenslanggestrafte gevraagd worden om toestemming te geven aan het ACL om deze informatie ook aan het PBC te verstrekken.
- De informatie wordt via de levenslanggestrafte en zijn advocaat aan het ACL verstrekt, zodat de levenslanggestrafte in de gelegenheid gesteld wordt kennis te nemen van de inhoud van de informatie of de stukken die aan het ACL worden verstrekt en de behandelaar maakt een inschatting of de justitiabele de mogelijke gevolgen van het verstrekken kan overzien. Zo nodig zal de behandelaar nadere voorlichting hierover geven.
- Het kan zijn dat een behandelaar de gevraagde informatie niet kan leveren als deze inschat dat de justitiabele de consequenties niet kan overzien.
- Als het ACL aanvullende vragen heeft, dan wordt de levenslanggestrafte gevraagd om toestemming voor het beantwoorden van die specifieke vragen.
- Als de medische dienst van een PI het noodzakelijk acht dat de rapportage van de PI wordt aangevuld met een advies detentie(on)geschiktheid, wordt DJI-IMA verzocht om een advies detentie(on)geschiktheid op te stellen.

Executie-informatie

- Het CJIB stelt executie-informatie (openstaande strafrechtelijke beslissingen, specifieke informatie over nog openstaande schadevergoedingsmaatregelen) beschikbaar aan de secretaris van het ACL.

PJ-rapportage

- De secretaris van het ACL vraagt het PBC om een PJ-rapportage op te stellen. In het rapport van het PBC komen onderwerpen als de aanwezigheid van een ziekelijke stoornis en/of een gebrekkige ontwikkeling⁹, forensisch –psychiatrische aspecten, delictbeleving, recidiverisico, delictgevaarlijkheid en een eventuele behandeling of gedragsinterventie aan de orde.
- Het ACL draagt er zorg voor dat het complete onderhavige strafdossier (met o.a. het eindproces-verbaal van politie, processen-verbaal van zittingen, het vonnis/arrest met opsomming bewijsmiddelen, het uittreksel justitiële documentatie, het persoonsdossier, etc.) beschikbaar wordt voor het PBC.
- Het PBC plant in overleg met het ACL op welke datum de levenslanggestrafte geplaatst kan worden:
 - De levenslanggestrafte moet in ieder geval binnen 23 jaar en 5 maanden na inverzekeringstelling geplaatst zijn in het PBC.
 - Het PBC geeft de opnamedatum door aan de PI om de levenslanggestrafte over te plaatsen naar het PBC.
 - Het ACL geeft de opnamedatum door aan DIZ.
 - De levenslanggestrafte keert na afloop van de PBC-plaatsing terug in de inrichting van herkomst op de cel waar hij voor de overplaatsing naar het PBC in verbleef.
- De PI regelt het transport van de levenslanggestrafte naar het PBC.
- De terugplaatsing wordt als volgt geregeld: het PBC informeert DIZ op welke datum de levenslanggestrafte teruggeplaatst wordt. PBC regelt het transport van de levenslanggestrafte naar de inrichting.
- De levenslanggestrafte verblijft twaalf (12) weken in het PBC. Nadat de interne eindstaf is gehouden door de onderzoekers in het PBC, en de levenslanggestrafte terug is geplaatst naar de inrichting van herkomst, stelt het PBC binnen zes (6) weken de definitieve rapportage op.
- De PJ-rapportage wordt beschikbaar gesteld aan het ACL en aan de Reclassering.
- Daarnaast stelt het PBC alle PJ-rapportages beschikbaar die zijn opgesteld, in relatie tot de zaak waarvoor de levenslange gevangenisstraf is opgelegd.
- Het ACL verstrekt de PJ-rapportage aan (de advocaat van) de levenslanggestrafte.

Reclasseringsadvies

- De secretaris van het ACL vraagt Reclassering om een reclasseringsadvies op te stellen. De aanvraag wordt gelijktijdig met de aanvraag PBC verstrekt aan de Reclassering.
- De Reclassering ontvangt naast het verzoek de volgende informatie van het ACL: het vonnis of arrest, het proces-verbaal van de terechtzitting, een uittreksel van de justitiële documentatie, PJ-rapportages en reclasseringsadviezen, het proces-verbaal van het (sociaal) verhoor en de verhoren van de levenslanggestrafte bij de politie.
- Belangrijke basis voor het reclasseringsadvies zijn de uitkomsten van het onderzoek door het PBC. Het is daarom van belang dat er tijdens de onderzoeksfase van het PBC een goede

⁹ Per 1 januari 2020 (inwerkingtreding wetten “Wet Verplichte geestelijke gezondheidszorg” en “Wet zorg en dwang”) zal het stoornisbegrip luiden: een psychische stoornis, een verstandelijke beperking of een psychogeriatrische aandoening.

samenwerking is met de Reclassering. Reclassering is als toehoorder aanwezig bij de interne eindstaf van het PBC.

- Reclassering neemt actuele informatie over de betaling/incassomaatregelen mee in het reclasseringsadvies. Deze informatie wordt verkregen via het CJIB.
- Reclassering stelt het reclasseringsadvies op, en stelt het reclasseringsadvies beschikbaar aan het ACL.
- Reclassering brengt haar reclasseringsadvies uiterlijk binnen twaalf (12) weken uit, nadat de PJ-rapportage beschikbaar is gesteld.¹⁰ Deze periode is nodig omdat de PJ-rapportage van het PBC een belangrijke basis is voor het reclasseringsadvies over wat nodig en haalbaar is in het kader van risicomanagement, behandeling en re-integratie. Reclassering heeft de gelegenheid met het NIFP vooroverleg te hebben in de weken dat het PBC zijn onderzoek uitvoert, zodat de Reclassering hierop in haar onderzoek kan anticiperen.
- Het ACL verstrekt het reclasseringsadvies aan (de advocaat van) de levenslanggestrafte.

Rapportage slachtoffer- en nabestaandenonderzoek

- Het CJIB verzoekt SHN het slachtoffer- en nabestaandenonderzoek uit te voeren.
- NB. Als het slachtoffer/nabestaande bij aanvang van fase twee heeft aangegeven niet betrokken te willen worden, wordt er geen slachtoffer- en nabestaandenonderzoek uitgevoerd.
- Het CJIB onderzoekt:
 - Is er in de afgelopen periode nog contact geweest met de slachtoffers/nabestaanden, zo ja, om welke reden?.
 - welke functionaris onderhoudt het contact met de slachtoffers/nabestaanden.
 - Als slachtoffers/nabestaanden in een eerder stadium informatie hebben aangeleverd bij het ACL, maakt dit onderdeel uit van het dossier van het ACL.
 - De rapportage van SHN wordt binnen twaalf (12) weken beschikbaar gesteld aan het CJIB.
 - Het CJIB stelt de rapportage beschikbaar aan het ACL.

Eerste advies ACL

- ACL bewaakt of alle adviezen/rapportages tijdig beschikbaar zijn voor het ACL.
- ACL bepaalt op basis van alle beschikbare informatie wie gehoord moet worden.
- ACL hanteert bij de advisering de criteria van artikel 4 van het Besluit ACL.
- Het ACL kan achtereenvolgens horen:
 - Slachtoffers en/of nabestaanden, als zij hebben aangegeven gehoord te willen worden door het ACL. Slachtoffers en nabestaanden kunnen zich tijdens de hoorzitting laten bijstaan door een advocaat of steunfiguur.
 - Deskundigen/derden die in staat worden geacht tot het geven van informatie over of het doen van onderzoek op een terrein waarvan hij specifieke of bijzondere kennis bezit, dan wel ervaringen of expertise die van belang kunnen zijn voor de taakuitoefening van het ACL.
 - De levenslanggestrafte (als door de levenslanggestrafte gewenst in aanwezigheid van zijn advocaat)
- De uitkomsten van de rapportages en de hoorzittingen kunnen aanleiding geven tot het laten uitvoeren van een contra-expertise of het horen van andere deskundigen.
- Het ACL beraadslaagt en besluit na de hoorzitting en bespreking in een vergadering over het uit te brengen advies. Bij de advisering betreft het ACL de rapportages van het PBC, de Reclassering en het slachtoffer- en nabestaandenonderzoek.
- Het ACL stelt het advies binnen 24 jaar en 10 maanden (na inverzekeringstelling levenslanggestrafte) beschikbaar aan de verantwoordelijk bewindspersoon via DIZ.

Besluit verantwoordelijk bewindspersoon

- DIZ ontvangt het advies van het ACL uiterlijk bij 24 jaar en 10 maanden na de inverzekeringstelling.
- DIZ ontvangt van het ACL ook de achterliggende stukken:
 - PJ-rapportage PBC
 - Reclasseringsadvies
 - Slachtoffer- en nabestaandenonderzoek
- Zodra DIZ alle stukken heeft ontvangen, informeert DIZ de bewindspersoon over het advies van het ACL en schetst de mogelijkheden voor het te nemen besluit.
- Nadat de bewindspersoon een besluit heeft genomen, werkt DIZ dit schriftelijk uit en legt dit concept-besluit voor aan de bewindspersoon.
- De verantwoordelijk bewindspersoon neemt binnen twee (2) maanden (uiterlijk 25 jaar na de inverzekeringstelling) na ontvangst van het advies en de achterliggende stukken een definitief besluit, en stelt het besluit beschikbaar aan DIZ.

¹⁰ Conform afspraken project 'advies op tijd'

- Het besluit van de verantwoordelijk bewindspersoon wordt door DIZ bekend gemaakt aan:
 - De levenslanggestrafte; de levenslanggestrafte ontvangt gelijktijdig (als bijlage bij het besluit) het advies van het ACL
 - De vestigingsdirecteur; de vestigingsdirecteur ontvangt gelijktijdig het advies van het ACL
 - De secretaris van het ACL
 - Het CJIB, ten behoeve van het informeren van slachtoffers/nabestaanden
 - De Reclassering
 - Het PBC
- Op het moment dat het besluit van de verantwoordelijk bewindspersoon bekend gemaakt wordt aan de Reclassering, bestaat de mogelijkheid dat de Reclassering om feedback vraagt op het aangeleverde reclasseringsadvies bij het ACL.

Uitvoeren positief besluit

- Het besluit van de verantwoordelijk bewindspersoon op het advies van het ACL wordt uitgevoerd door de PI.

NB. Uitgangspunt van de re-integratiefase is een zinvolle en gestructureerde dagbesteding met elementen buiten de muren, ter voorbereiding op eventuele terugkeer in de maatschappij en met het oog op het verkleinen van het recidiverisico.

- De vestigingsdirecteur stelt re-integratiedoelen op en legt deze vast in het D&R-plan. Er worden afspraken gemaakt over welke activiteiten de gedetineerde onderneemt, met als doel zich voor te bereiden op een mogelijke terugkeer in de samenleving. De re-integratieactiviteiten zijn in lijn met het advies van het ACL en het besluit van de verantwoordelijk bewindspersoon.
- Als door de verantwoordelijk bewindspersoon is besloten tot het aanbieden van activiteiten gericht op re-integratie in de maatschappij, bestaat de re-integratiefase uit:
 - De voorbereiding en uitvoering van de zinvolle/gestructureerde (extramurale) dagbesteding en de (on)begeleide verloven en de bijbehorende voorwaarden.
 - Bij eventueel verlof wordt in de daarbij gestelde voorwaarden, rekening gehouden met de in het besluit genoemde voorwaarden. Als nodig wordt vooraf nogmaals bij het CJIB geïnformeerd over de wensen van het slachtoffer.
 - Bij eventueel verlof en wijzigingen in het verlofplan naar aanleiding van de evaluatie daarvan worden slachtoffers/nabestaanden door CJIB geïnformeerd over verlofvoorwaarden en start verlof van gedetineerde. Zo nodig stemt de PI voorafgaand aan het verlof af met CJIB. Zo nodig kan SHN gevraagd worden of slachtoffers/nabestaanden nog wensen hebben ten aanzien van het verlof.
 - Eventueel moet de burgemeester geïnformeerd worden over de terugkeer van de levenslanggestrafte in een gemeente. Dit is maatwerk en moet per geval beoordeeld worden.
 - De voorbereiding van eventuele terugkeer naar de maatschappij op het gebied van de 5 basisvoorwaarden (werk en inkomen, onderdak, ID-bewijs, schulden en zorgverzekering).
- De uitvoering van de re-integratieactiviteiten worden onder verantwoordelijkheid van de PI uitgevoerd. Daarbij kan:
 - Reclassering in overleg als toezichthouder ingeschakeld worden. Reclassering ontvangt daartoe de voorwaarden zoals die in het selectiebesluit van de PI zijn opgenomen.
 - Ten aanzien van bijvoorbeeld beschermingsmaatregelen de politie in overleg als toezichthouder ingeschakeld worden. De politie ontvangt daartoe de voorwaarden zoals die in het selectiebesluit van DIZ zijn opgenomen.
 - Als tijdens de uitvoering van re-integratie besloten wordt tot het beveiligen en/of elektronisch monitoren van de levenslanggestrafte wordt DJI-DV&O ingeschakeld.
- Op het moment dat als onderdeel van de re-integratieactiviteit klinische dan wel ambulante zorg aangeboden moet worden, wordt de indicatiestelling op verzoek van de PI conform regulier proces opgesteld door:
 - Het NIFP ten behoeve van de klinische zorg.
 - Het PMO ten behoeve van ambulante zorg binnen de PI.
 - De Reclassering ten behoeve van ambulante zorg buiten de PI.
- Op basis van de indicatiestelling matcht DIZ een gecontracteerde zorgaanbieder voor de klinische zorg, het PMO bij ambulante zorg binnen de PI, of matcht de Reclassering een gecontracteerde zorgaanbieder voor de ambulante zorg.
- In het advies gaat het ACL nader in op de verlofverlening en op de verloffrequentie van de levenslanggestrafte voor de periode tot het vervolgadvis. Als de vestigingsdirecteur aanleiding ziet of Als het ACL dit heeft aangegeven in het advies, verzoekt de vestigingsdirecteur van de PI het ACL over ieder concreet verzoek om verlof of over de verloffrequentie nader te adviseren. Aanleiding kan bijvoorbeeld zijn een incident tijdens eerder verlof.
- Incidenteel verlof heeft een specifiek karakter en ziet niet op re-integratie. Het ACL hoeft niet te worden geraadpleegd, tenzij de PI daartoe aanleiding ziet.

- Als het besluit over de re-integratieactiviteiten een overplaatsing naar bijv. een zorgsetting of een andere inrichting met zich meebrengt, vraagt de PI dit aan en besluit DIZ hierover.
- De PI stelt gedurende de re-integratiefase voortgangsrapportages op, en stelt deze beschikbaar aan DIZ en het ACL. De frequentie van het aanleveren van de rapportages is afhankelijk van het moment dat het ACL een vervolgadvisie zal uitbrengen.
- De resocialisatie/re-integratie loopt door gedurende een eventuele (ambtshalve) gratieprocedure.

Vervolgadviezen ACL

- Het ACL bepaalt wanneer een vervolgadvisie wordt uitgebracht.
- Het ACL bepaalt welke informatie nodig is voor het vervolgadvisie, en beoordeelt of volstaan kan worden met een geactualiseerd dossier dat wordt opgevraagd door de secretaris of dat hoorzittingen en/of aanvullende schriftelijke of mondelinge informatie van deskundigen of andere personen noodzakelijk is voor het kunnen uitbrengen van een vervolgadvisie, en welke onderzoeken eventueel moeten worden uitgevoerd. Het ACL verzoekt daartoe rechtstreeks de organisatie, de deskundige of andere personen om de gevraagde informatie aan te leveren.
- De termijn voor het beschikbaar stellen van aanvullende rapportages/adviezen wordt in overleg met de ketenpartners bepaald. De termijn is in ieder geval niet langer dan de termijn uit de fase van het eerste advies. Het ACL bewaakt de termijnen rondom de vervolgadvisering.
- Het ACL informeert DIZ als er rapportages/adviezen moeten worden opgemaakt en/of deskundigen/rapporteurs de levenslanggestrafte moeten bezoeken. DIZ informeert vervolgens de PI.

Fase 3: de voorbereiding en verwerking van de ambtshalve gratieprocedure

Fase 3 bestaat uit de volgende taken:

- *Gratieprocedure wordt ambtshalve gestart*
- *Intake en informatie inwinnen door de Dienst Justis, waaronder van het ACL over het verloop van de resocialisatie- en re-integratiefase*
- *Adviseren door het OM, ZM en DJI-IMA*
- *Analyseren en beoordelen door de Dienst Justis*
- *Besluiten door de verantwoordelijk bewindspersoon en het Kabinet van de Koning*
- *Afhandelen en archiveren door de Dienst Justis*
- *Uitvoeren Koninklijk Besluit*
- Dienst Justis is verantwoordelijk voor de termijnbewaking van het ambtshalve gratieverzoek. Het ambtshalve gratieverzoek moet binnen zes (6) maanden worden afgehandeld. Als de termijn niet wordt gehaald, wordt nader onderzoek gedaan naar de oorzaak van de overschrijding van de termijn.
- De Dienst Justis verleent geen opschorting van de behandeling van het ambtshalve gratieverzoek, als de advocaat van de levenslanggestrafte hierom vraagt. De rapportages en adviezen moeten voldoende informatie bevatten om het ambtshalve gratieverzoek te kunnen beoordelen.

NB. De levenslanggestrafte mag op ieder moment ook zelf een gratieverzoek indienen. De beschrijving zoals in dit ketenwerkproces is opgenomen, ziet hier echter niet op. Als en voor zover er een reguliere gratieprocedure wordt gestart door een levenslanggestrafte die al is toegelaten tot de re-integratiefase dan neemt de Dienst Justis in het verzoek aan OM en ZM om advies uit te brengen op dat er, als gewenst, inlichtingen ingewonnen kunnen worden bij het ACL (over de voortgang van de re-integratiefase).

Gratieprocedure wordt ambtshalve gestart (door CJIB)

De Minister start een ambtshalve gratieprocedure op. Dit leidt tot het volgende proces.

- DIZ informeert het CJIB 27 en een ½ jaar na inverzekeringstelling van de levenslanggestrafte dat een voorstel tot gratieverlening opgesteld moet worden.
- Het CJIB stelt namens de minister het voorstel tot gratieverlening op en stelt het voorstel beschikbaar aan de Dienst Justis en de levenslanggestrafte.

Intake en informatie inwinnen door de Dienst Justis, waaronder van het ACL over het verloop van de re-integratiefase

- Het gratieverzoek wordt geregistreerd en er wordt een dossier aangemaakt.
- De volgende informatie wordt ingewonnen:
 - De persoonsgegevens via Justid
 - Justitiële en strafvorderlijke informatie via Justid

- Afschrift van de strafrechtelijke beslissing inclusief OM-informatie (aftrek voorarrest) via het CJIB
- Executie-informatie via het CJIB
- D&R-plan van de PI
- Eerste advies en vervolgadvisen van het ACL
- Besluiten van de verantwoordelijk bewindspersoon naar aanleiding van adviezen van het ACL van DIZ
- PJ-rapportage van het PBC
- Reclasseringsadvies van de Reclassering gericht op onderzoek naar uitvoerbaarheid en toezicht op de (voorgenomen) voorwaarden
- Slachtoffer- en nabestaandenonderzoek van CJIB dat wordt uitgevoerd door SHN
- Advies detentie(on)geschiktheid van DJI-IMA
- In geval de minister positief heeft besloten over de re-integratiefase, verzoekt de Dienst Justis het ACL om binnen negen (9) weken informatie aan te leveren over het verloop van de re-integratieactiviteiten.
- Het CJIB wordt geïnformeerd dat een gratieverzoek is ingediend. Het CJIB informeert slachtoffers/nabestaanden.

Adviseren door het OM en ZM

- Als de Dienst Justis een volledig verzoek heeft, wordt advies gevraagd aan:
 - Het OM, levert binnen zes (6) weken een advies aan bij ZM
 - De ZM, levert binnen twaalf (12) weken een advies aan bij de Dienst Justis
- Dienst Justis stelt de beschikbare (actuele) informatie beschikbaar aan OM/ZM bij het doen van de adviesaanvraag. De Dienst Justis stelt een inventarislijst op en legt die voor een check voor aan het ACL.
 - D&R-plan van de PI
 - Eerste advies en vervolgadvisen van het ACL
 - Besluiten van de verantwoordelijk bewindspersoon naar aanleiding van adviezen van het ACL
 - Eventueel het verslag van het ACL over het verloop van de re-integratieactiviteiten
 - PJ-rapportage van het PBC
 - Reclasseringsadvies van de Reclassering gericht op onderzoek naar uitvoerbaarheid en toezicht op de (voorgenomen) voorwaarden
 - Slachtoffer- en nabestaandenonderzoek van CJIB dat wordt uitgevoerd door SHN
 - Advies detentie(on)geschiktheid van DJI-IMA
- Het OM stelt het advies op, en stelt het advies beschikbaar aan de Dienst Justis en de ZM.
- De ZM stelt het advies op, en stelt het advies beschikbaar aan de Dienst Justis.

Analyseren en beoordelen door Dienst Justis

- Het gratieverzoek inclusief adviesstukken wordt beoordeeld, de Dienst Justis doet een voorstel voor de te nemen beslissing en eventuele voorwaarden.
- Het gratieverzoek wordt toegewezen, eventueel met voorwaarden, of afgewezen.

Besluiten door de verantwoordelijk bewindspersoon en het Kabinet van de Koning

- De Dienst Justis stelt bij
 - toewijzing: een voordracht, een Koninklijk besluit en aanbiedingsbrief op.
 - afwijzing: een machtiging op om het gratieverzoek af te mogen wijzen en aanbiedingsbrief op.
- Bij toewijzing: De aanbiedingsbrief wordt beschikbaar gesteld aan de verantwoordelijk bewindspersoon voor ondertekening. De voordracht, Koninklijk Besluit en de getekende aanbiedingsbrief worden vervolgens beschikbaar gesteld voor het Kabinet van de Koning voor ondertekening van het Koninklijk besluit door de Koning.
- Bij afwijzing: De aanbiedingsbrief wordt beschikbaar gesteld aan de verantwoordelijk bewindspersoon voor ondertekening. De 'machtiging afwijzen' en de getekende aanbiedingsbrief worden vervolgens beschikbaar gesteld voor het Kabinet van de Koning voor ondertekening van de machtiging door de Koning. Op basis van de machtiging stelt de Dienst Justis de afwijzende beslissing op.

Afhandelen en archiveren door Dienst Justis

- Als het verzoek wordt afgewezen stelt de Dienst Justis de afwijzende beslissing op, en verstuurt de beslissing naar de levenslanggestrafte, naar de verzoeker, zo deze een ander is en het ACL. Het ACL ontvangt naast de beslissing ook afschriften van de adviezen van OM en ZM.

- Als het verzoek (met voorwaarden) is toegewezen, wordt het Koninklijk Besluit beschikbaar gesteld aan:
 - De levenslanggestrafte
 - Een Koninklijk Besluit waarin voorwaarden zijn gesteld moet betekend worden door het OM
 - Justid voor de registratie van justitiële en strafvorderlijke informatie
 - CJIB, het CJIB informeert de PI en de Reclassering ten behoeve van de tenuitvoerlegging.
- Dienst Justis stelt een kennisgeving van de beslissing beschikbaar aan:
 - De verzoeker
 - Het gerecht dat omtrent het verzoekschrift heeft geadviseerd
 - Het OM
 - Het ACL
 - CJIB voor het informeren van slachtoffers, SHN graag ook informeren.
- Dienst Justis archiveert het afgehandelde gratieverzoek

Uitvoeren Koninklijk Besluit

- De PI ontvangt het Koninklijk Besluit via het CJIB.
- Als het Koninklijk Besluit voorwaarden bevat, informeert het CJIB de uitvoerende organisaties (Reclassering en/of politie) door middel van een Last tot tenuitvoerlegging.
- De PI draagt zorg voor een adequate overdracht aan de Reclassering ter uitvoering van het Koninklijk Besluit.
- Bij een negatieve gratiebeslissing worden resocialisatie- en/of re-integratie-activiteiten voortgezet en worden vervolgadvisen uitgebracht door het ACL.
- Nieuwe herbeoordeling in de vorm van een gratieprocedure vindt plaats op verzoek van levenslanggestrafte. Het ambtshalve gratieverzoek wordt eenmalig in behandeling genomen door de Dienst Justis.

Koninklijk Besluit herroepen

- Als uit rapportage blijkt dat de in het gratiebesluit genoemde voorwaarden niet worden nageleefd, **kan** het Koninklijk Besluit worden herroepen. Herroeping vindt plaats door middel van een Koninklijk Besluit op voordracht van de verantwoordelijk bewindspersoon. Deze herroeping vindt echter niet plaats eerder dan nadat de veroordeelde door of vanwege het CJIB is gehoord, waarvan het proces-verbaal aan de verantwoordelijk bewindspersoon wordt overlegd.

Bijlage 1 Overzicht betrokken materiedeskundigen

Deelnemende organisaties aan de verschillende bijeenkomsten:

Bijeenkomst	Deelnemende organisaties
Rondetafelgesprek	Raad voor de Rechtspraak Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming ACL Verloftoetsing TBS Forum Levenslang Nederlandse Orde van Advocaten Openbaar Ministerie Zittende magistratuur Nationale Ombudsman Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie Advocatuur Slachtofferhulp Nederland Federatie Nabestaanden Geweldslachtoffers College voor de Rechten van de Mens oud-Advocaat Generaal, pgHR Dienst Justitiële Inrichtingen Ministerie van VenJ
Deelnemers expertmeeting oktober 2016	DJI Dienst Justis Slachtofferbeleid CBJ DSenJ
Deelnemers expertmeeting januari 2017	Reclassering Nederland Reclassering Noord-Holland Slachtofferhulp Nederland PI Zuyder Bos PI De Schie De Waag Openbaar Ministerie Pieter Baan Centrum PI Alphen aan den Rijn CJIB Penitentiaire Kamer Arnhem Dienst Justis DJI
Bijeenkomst zorg in detentie	NIFP DJI JZ DJI afdeling gezondheidszorg hoofd behandeling PI psychiater PPC DJI HK beleid DJI PPC Scheveningen DJI, plv. VD DJI, Landelijk Hoofd Psychische Zorg GW/VB DJI divisie GW DSJ
Ketensessies implementatie ketenwerkproces levenslanggestraften, september 2018	DJI, PI Zuiderbos DJI, HK beleid DJI, PPC Scheveningen Reclassering Nederland CJIB ACL DGSenB, DSJ DGSenB, CBJ DGSenB, DBAV Slachtofferhulp Nederland Dienst Justis OM/Slachtofferrecht
Ketensessies implementatie ketenwerkproces levenslanggestraften, september 2019	Reclassering Nederland DGSenB, DSJ DGSenB, DBAV Slachtofferhulp Nederland Dienst Justis
Ketensessies actualisatie ketenwerkproces levenslanggestraften ronde 1, 17 en 28 maart 2023	Reclassering Nederland DGSenB (SI, SB, KR) Dienst Justis DJI (JZ, DIZ, GW/VB) CJIB OM Slachtofferhulp Nederland ACL NIFP Pieter Baan Centrum

Bijlage 2 Afgesproken termijnen

Activiteiten	Laatste (start)moment	Advies/rapportage/ besluit beschikbaar	Termijn
	Tijdstip vanaf datum inverzekeringstelling		
Fase opdrachtformulering door ACL			
Signaal DJI aan ACL	22 jaar	-	1 jaar + 4 maanden
Verzamelen informatie, werkzaamheden ACL	22 jaar	-	
Voor aankondiging onderzoeksopdracht	22 jaar + 10 maanden	-	
Onderzoeksopdracht beschikbaar	23 jaar + 4 maanden	-	
Fase verkrijgen PJ-rapportage, reclasseringsadvies en eventueel slachtoffer- en nabestaandenonderzoek			
Overplaatsing organiseren naar PBC	23 jaar + 3 maanden	-	18 weken
Observatie in Pieter Baan Centrum	23 jaar + 5 maanden	-	
PJ-rapportage beschikbaar		23 jaar + 10 maanden	12 weken na uitbrengen PJ-rapportage
Reclasseringsadvies beschikbaar	23 jaar + 10 maanden	24 jaar + 2 maanden	
Slachtoffer- en nabestaandenonderzoek uitvoeren	23 jaar + 10 maanden	24 jaar + 2 maanden	12 weken
Onderzoeksfase ACL			
Vorbereiden en uitvoeren hoorzittingen	24 jaar + 2 maanden		8 maanden
Advies opstellen	-		
Advies ACL beschikbaar	-	24 jaar + 10 maanden	
Fase definitief besluit beschikbaar			
Conceptbesluit DJI-DIZ beschikbaar en definitief besluit nemen door verantwoordelijk bewindspersoon	24 jaar + 10 maanden		2 maanden
Besluit verantwoordelijk bewindspersoon beschikbaar		25 jaar	
Fase Vervolgadvies			
Fase Ambtshalve gratieverzoek			
DIZ informeert het CJIB t.b.v. het indienen van een ambtshalve gratieverzoek	27 + 6 maanden		
CJIB stelt het ambtshalve gratieverzoek beschikbaar aan Dienst Justis	27 + 6 maanden		
Informatie verzamelen door de Dienst Justis			
Informatie aanleveren over het verloop van de resocialisatie- en re-integratieactiviteiten door ACL			9 weken
Adviseren door Rechtspraak en OM			12 weken
Voorstel doen door de Dienst Justis			
Besluit bekend maken		28 jaar	Binnen 6 maanden na indienen verzoek

De termijnen in de tabel zijn richtinggevend voor de uitvoering van het totaal aan uit te voeren werkzaamheden. Betrokken organisaties hebben een inspanningsverplichting om zich zo goed als mogelijk te houden aan de afgesproken termijnen.

Bijlage 4 Ketenprocesmodel

Ketenwerkproces 1e advisering en besluit re-integratiefase levenslanggestraften

